Δάκρυα κατανύξεως (Όσιος Συμεών ο Νέος Θεολόγος)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 1 Σεπτεμβρίου, 2016

Μέσα στά θεόπνευστα κείμενα τοῦ ὁσίου Συμεών τοῦ Στουδίτη, ἀνάμεσα στίς ἄλλες θαυμάσιες διδαχές του, βρέθηκε γραμμένο καί τοῦτο: «*Ἀδελφέ, νά μήν κοινωνήσεις ποτέ σου τά Ἄχραντα Μυστήρια χωρίς* ***δάκρυα***». Αὐτό τό φύλαξε ὁ ἴδιος σ᾽ ὅλη του τή ζωή, γι᾽ αὐτό τό δίδαξε καί σέ μᾶς. Ἀλλά μόλις τ᾽ ἄκουσαν μερικοί, ὄχι μόνο λαϊκοί ἀλλά καί μοναχοί ὀνομαστοί στήν ἀρετή, παραξενεύτηκαν καί εἶπαν: "Ἐμεῖς λοιπόν πρέπει νά μένουμε σχεδόν πάντα ἀκοινώνητοι, γιατί εἶν᾽ ἀδύνατο νά κοινωνοῦμε κάθε φορά μέ δάκρυα".

Ἀκούγοντας τους ἐγώ ὁ ἄθλιος, ἀποτραβήχθηκα κι ἔκλαψα πικρά. Ἀλλοίμονο στή τύφλωση καί τήν ἀναισθησία τους! Ἄν φρόντιζαν νά ἔχουν ἀδιάλειπτη μετάνοια, δέν θά τό ἔλεγαν ἀδύνατο. Ἄν εἶχαν καρπούς πνευματικούς, δέν θά ἦταν ἀμέτοχοι σ᾽ αὐτό τό **θεῖο χάρισμα**. Ἄν ἀποκτοῦσαν γνήσιο φόβο Θεοῦ, θά παραδέχονταν πώς μπορεῖ κανείς νά κλαίει ὄχι μόνο ὅταν κοινωνεῖ, ἀλλά πάντα.

"Καί ὅμως", λένε ἐκεῖνοι, "δέν εἶναι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εὐκολοκατάνυκτοι. Ὑπάρχουν πολλοί, πού ἔχουν μιά φυσική σκληρότητα. Αὐτοί δέν κλαῖνε οὔτε ὅταν τούς δέρνουν. Πῶς λοιπόν μποροῦν νά μεταλαβαίνουν πάντα μέ δάκρυα;".

Ἀλλά, ρωτάω κι ἐγώ, πῶς συμβαίνει νά εἶναι ἄλλος δυσκολοκατάνυκτος καί ἄλλος εὐκολοκατάνυκτος; Πῶς ἔγινε ἔτσι ὁ πρῶτος καί ἀλλιῶς ὁ δεύτερος; Ἀκοῦστε: Ὁ δυσκολοκατάνυκτος ἔγινε τέτοιος ἀπό προαίρεση κακή, ἀπό λογισμούς πονηρούς καί ἀπό ἔργα ἁμαρτωλά. Ὁ Εὐκολοκατάνυκτος, ἀντίθετα, ἀπό προαίρεση καλή, ἀπό λογισμούς ἀγαθούς καί ἀπό ἔργα ἀρετῆς. Σκέψου καί θά δεῖς, ὅτι πολλοί ἄνθρωποι πού ἦταν καλοί, ἔγιναν κακοί διαμέσου αὐτῶν τῶν τριῶν: τῆς **προαιρέσεως**, τῶν **λογισμῶν** καί τῶν **ἔργων**. Καί ἄλλοι, πού ἦταν κακοί, ἔγιναν καλοί πάλι μ᾽ αὐτά. Ὁ Ἑωσφόρος ἀπό ποῦ ἔπεσε; Δέν ἔπεσε ἀπό προαίρεση καί λογισμό πονηρό; Ὁ Καίν ἀπό ποῦ ἔγινε ἀδελφοκτόνος, ἄν ὄχι ἀπό κακή προαίρεση καί πονηρούς λογισμούς φθόνου κατά τοῦ Ἄβελ; Καί ὁ Σαούλ ἀπό ποῦ παρακινήθηκε νά σκοτώσει τό Δαβίδ, πού τιμοῦσε καί ἀγαποῦσε πρωτύτερα; Ἀπό τή φύση του ἤ ἀπό τήν κακή του προαίρεση; Ἀσφαλῶς ἀπό τή δεύτερη, γιατί **κανένας δέν ἔγινε ἀπό τό Θεό πονηρός** . Ἀλλά τί θά ποῦμε καί γιά τούς ληστές, πού σταυρώθηκαν μαζί μέ τό Χριστό; Ὁ ἕνας, πού εἶχε ἀγαθή προαίρεση, πίστεψε καί παρακαλοῦσε μετανοημένος τόν Κύριο νά τόν πάρει μαζί Του στή βασιλεία Του. Καί ὁ ἄλλος, πού εἶχε πονηρή προαίρεση, ἀπιστοῦσε καί Τόν ὀνείδιζε.

Ἑπομένως ὁ καθένας γίνεται εἴτε εὐκολοκατάνυκτος καί ταπεινός εἴτε δυσκολοκατάνυκτος καί ὑπερήφανος ἀπό τήν αὐτεξουσιότητα τῆς προαιρέσεώς του. Γιά νά τό καταλάβετε ὅμως καλύτερα, ἀκοῦστε καί τό παρακάτω παράδειγμα.

Δύο ἄνθρωποι, ἴσως καί σαρκικοί ἀδελφοί, εἶναι συνομήλικοι, ὁμότεχνοι, ὁμόγνωμοι, ὅμοιοι σέ ὅλα. Συμβαίνει μάλιστα νά εἶναι καί οἱ δύο κακοί, ἄσπλαχνοι, φιλάργυροι, ἀκόλαστοι – μέ δυό λόγια, βουτηγμένοι μέσα στό βοῦρκο τῆς ἁμαρτίας. Αὐτοί λοιπόν οἱ δύο ἀδελφοί πᾶνε σέ μοναστήρι καί γίνονται μοναχοί. Ὁ ἕνας ἀπέχει ἀπ᾽ ὅλα τά κακά, καί μέ πολύ κόπο κατορθώνει νά γίνει ἐνάρετος. Ὁ ἄλλος, ἀντίθετα, δέν κάνει τίποτα γιά νά βελτιωθεῖ. Γίνεται μάλιστα χειρότερος ἀπό πρίν. Γιατί λοιπόν δέν κατόρθωσαν καί οἱ δύο τήν ἀρετή ἤ δέν κυλίστηκαν καί οἱ δύο ὅμοια στήν κακία; Ἐπειδή ὁ πρῶτος, μόλις μπῆκε στό μοναστήρι, ἄρχισε νά μιμεῖται τούς ἐναρέτους Πατέρες, νά προσέχει τήν ἀνάγνωση τῶν θείων Γραφῶν καί νά συναγωνίζεται τούς ἄλλους στή νηστεία, στίς προσευχές, στή σιωπή, στήν κατάνυξη, στήν πραότητα. Ὑπέμεινε ἀκόμα μέ προθυμία καί καρτερία τίς ταπεινώσεις, τίς θλίψεις καί τούς κόπους τῆς ἀσκήσεως χωρίς γογγυσμό, ἔκανε ὅ,τι τόν πρόσταζαν χωρίς ἀντιλογία κι ἔτρεχε πρῶτος στίς πιό εὐτελεῖς ἐργασίες. Κοντολογῆς, ἔκανε μ᾽ ἐπίγνωση ὅλα ὅσα μᾶς διδάσκουν οἱ ἱερές Γραφές, γιά νά βρεῖ ἔλεος ἀπό τό Θεό καί νά συγχωρεθοῦν οἱ ἁμαρτίες του. Ὁ ἄλλος ὅμως δέν ἔκανε τίποτε ἀπ᾽ αὐτά, καί ἔμεινε ἀδιόρθωτος, ὅπως ἦταν καί πρίν γίνει μοναχός, γιά νά μήν πῶ πώς ἔγινε καί χειρότερος. Πῶς λοιπόν αὐτοί οἱ δυό τόσο ὅμοιοι ἄνθρωποι ἀκολούθησαν τόσο διαφορετικό δρόμο; Ἀσφαλῶς ἀπό τήν καλή του **προαίρεση** ὁ ἕνας καί ἀπό τήν κακή ὁ ἄλλος.

Ἔτσι καί κάθε ἄνθρωπος δέν γίνεται εὐκολοκατάνυκτος ἤ σκληρόκαρδος παρά ἀπό τήν προαίρεσή του, καθώς καί ἀπό τήν ἐσωτερική τοποθέτηση καί τήν πολιτεία του. Γιατί **πῶς εἶναι δυνατό νά ἔχει δάκρυα κατανύξεως, ἐκεῖνος πού συνεχῶς διασπᾶται σέ χίλιες δυό μάταιες μέριμνες, καί δέν ἔχει νοῦ γιά προσευχή, γιά σιωπή, γιά ἡσυχία, γιά ἀνάγνωση τῶν ἱερῶν βιβλίων; Πῶς μπορεῖ ν᾽ ἀποκτήσει κατάνυξη, ἐκεῖνος πού περιεργάζεται «τούς πάντας καί τά πάντα», καί θέλει νά μαθαίνει τό καθετί καί ν᾽ ἀνακατεύεται στίς ὑποθέσεις τῶν ἄλλων; Ἕνας τέτοιος ἄνθρωπος πότε θά βρεῖ χρόνο ν᾽ ἀναλογισθεῖ τίς ἁμαρτίες του, νά συντριβεῖ καί νά κλαψεῖ γιά τίς πτώσεις του, νά σκεφτεῖ καί νά μελετήσει τά σφάλματά του;**

Ὅποιος δέν κλείνει τό στόμα του γιά νά μήν πεῖ ἄπρεπες ἤ περιττές κουβέντες, ὅποιος δέν κλείνει τ᾽ αὐτιά του γιά νά μήν ἀκούει μάταια κι ἀνώφελα λόγια, αὐτός δέν θυμᾶται τή φοβερή ἡμέρα τῆς Κρίσεως. Δέν σκέφτεται ὅτι θά σταθεῖ μπροστά στό φοβερό κριτήριο τοῦ Χριστοῦ γυμνός κι ἀνυπεράσπιστος, καί θά δώσει ἀπολογία γιά κεῖνα πού ἔκανε στή ζωή του. Αὐτός ὁ ἄνθρωπος δέν εἶναι δυνατό ν᾽ ἀποκτήσει δάκρυα καί νά κλάψει ἀπό μετάνοια καί κατάνυξη, ἔστω κι ἄν ζήσει ἑκατό χρόνια. Καί **μπορεῖ νά πηγαίνει στήν ἐκκλησία καί νά συμμετέχει στίς ἱερές ἀκολουθίες μαζί μέ τούς εὐσεβεῖς πιστούς, ἀλλά τό κάνει ἀπό συνήθεια,**

σάν μιά ρουτίνα, μέ ἀμέλεια καί ὀκνηρία. Γι᾽ αὐτό βγαίνει ἀπό τό ναό τοῦ Θεοῦ χωρίς ὠφέλεια, καί δέν αἰσθάνεται καμιά ἀλλοίωση πρός τό καλύτερο στήν ψυχή του.

Ἄν λοιπόν θέλουμε δάκρυα, πρέπει νά βιάσουμε τόν ἑαυτό μας καί νά ὑπομένουμε τίς θλίψεις, τίς ταπεινώσεις καί τούς πειρασμούς, θεωρώντας τόν ἑαυτό μας χειρότερο ἀπ᾽ ὅλους τούς ἀνθρώπους. Ἄν θέλουμε κατάνυξη, πρέπει νά δουλέψουμε πρῶτα σ᾽ ὅλες τίς ἐντολές τοῦ Χριστοῦ. Ἡ κατάνυξη εἶναι μιά θεία φωτιά, πού διαλύει τά πάθη. Τά δάκρυά της πλένουν καί καθαρίζουν τή λερωμένη ἀπό τήν ἁμαρτία ψυχή μας. Κανένας ἄνθρωπος δέν ἁγιάσθηκε, δέν ἔλαβε Πνεῦμα Ἅγιο καί δέν ἔγινε κατοικητήριο τοῦ Θεοῦ, χωρίς νά καθαριστεῖ πρῶτα μέσα στά δάκρυα τῆς κατανύξεως, τῆς μετάνοιας καί τῆς συντριβῆς.

Ἐκεῖνοι μάλιστα πού ἰσχυρίζονται ὅτι δέν μπορεῖ νά κλαίει κανείς κάθε μέρα, φανερώνουν ἔτσι πώς εἶναι γυμνοί ἀπό ἀρετή. Οἱ ἅγιοι Πατέρες μᾶς τό λένε καθαρά: **Ἐκεῖνος πού θέλει νά κόψει τά πάθη του, μόνο μέ τά δάκρυα θά τά κόψει. Κι ἐκεῖνος πού θέλει ν᾽ ἀποκτήσει ἀρετές, μόνο μέ πένθος θά τό κατορθώσει**. Ἀλήθεια, σέ τί χρησιμεύουν τά ἐργαλεῖα μιᾶς τέχνης, ὅταν λείπει ὁ τεχνίτης, πού γνωρίζει νά τά μεταχειριστεῖ καί νά φτιάξει ὅ,τι θέλει; Δέν χρησιμεύουν σέ τίποτα. Σέ τί ὠφελεῖ τόν κηπουρό νά σκάψει ὅλο του τόν κῆπο καί νά φυτέψει κάθε λογῆς λαχανικά, ἄν δέν κατεβεῖ βροχή νά τά ποτίσει; Δέν τόν ὠφελεῖ σέ τίποτα. Ἔτσι κι ἐκεῖνος πού μεταχειρίζεται τίς ἄλλες ἀρετές καί κοπιάζει νά τίς ἀποκτήσει, δέν ὠφελεῖται καθόλου χωρίς τήν **ἁγία κατάνυξη**, τήν ἀπαραίτητη προϋπόθεση ὅλων τῶν ἀρετῶν.

Λοιπόν, ἀδελφοί μου, πρίν καί πάνω ἀπ᾽ ὅλες τίς ἀρετές εἶναι ἡ **μετάνοια**, τό **πένθος** καί τά **δάκρυα**, πού ἀκολουθοῦν τό πένθος. Οὔτε πένθος γίνεται χωρίς μετάνοια, οὔτε δάκρυα χωρίς πένθος. Καί τά τρία εἶναι ἀλληλένδετα, καί δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει τό ἕνα χωρίς τά ἄλλα. Ἄς μή λέμε λοιπόν ὅτι εἶναι ἀδύνατο νά κλαῖμε κάθε μέρα, γιατί ἐρχόμαστε σέ ἀντίθεση μέ τόν Κύριο, πού μακάρισε ὅσους κλαῖνε, καί ὑποσχέθηκε ὅτι θά γελάσουν ἀπό χαρά καί ἀγαλλίαση στήν οὐράνια βασιλεία Του: «*Μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, ὅτι γελάσετε*».

Γιά νά ἔρθει ὅμως καί σέ μᾶς ἡ χάρη τῶν δακρύων, πρέπει, ὅπως εἴπαμε, νά διαβάζουμε ἀδιάκοπα τά ἱερά βιβλία, νά ὑπομένουμε καρτερικά τίς θλίψεις, τούς ἐμπαιγμούς, τίς κατηγορίες καί τίς διαβολές, νά προσευχόμαστε στό Θεό γι᾽ αὐτούς πού μᾶς κάνουν κακό, νά ταπεινώνουμε τόν ἑαυτό μας σέ κάθε εὐκαιρία, ν᾽ ἀποφεύγουμε τή φλυαρία καί **νά μήν ἀσχολούμαστε μέ τούς ἄλλους, ἀλλά νά σκεφτόμαστε μόνο τίς δικές μας ἁμαρτίες** καί νά μετανοοῦμε βαθιά γι᾽ αὐτές. Κι ἄν δέν ἔχουμε δάκρυα, τουλάχιστο νά τά ζητᾶμε ἀπό τό Θεό. Ἡ αὐτομεμψία καί τό πένθος, πάντως, βοηθοῦν τήν ψυχή νά βρεῖ τήν κατάνυξη. Πρῶτος καρπός τοῦ πένθους γιά τίς ἁμαρτίες μας εἶναι τά δάκρυα, πού προσφέρονται στό Θεό σάν θυσία

εὐπρόσδεκτη καί καθαρίζουν τό ρύπο τῆς ψυχῆς. Κι ὅταν ἡ ψυχή ἔρθει σέ κατάσταση μετάνοιας κι ἀληθινοῦ πένθους, δέν περνάει οὔτε μιά μέρα δίχως δάκρυα, ὅπως ὁ προφήτης Δαβίδ, πού ἔλεγε: «*Λούσω καθ᾽ ἑκάστην νύκτα τήν κλίνην μου, ἐν δάκρυσί μου τήν στρωμνήν μου βρέξω*».

Ἄς ἀγωνιστοῦμε λοιπόν κι ἐμεῖς νά μετανοήσουμε ἀληθινά, ν᾽ ἀποκτήσουμε ἐπίγνωση τῶν πολλῶν καί μεγάλων ἁμαρτημάτων μας καί νά καθαριστοῦμε ἀπ᾽ αὐτά, ἀκούγοντας τήν προτροπή τοῦ ἁγίου ἀδελφοθέου Ἰακώβου: «*Καθαρίσατε χεῖρας ἁμαρτωλοί καί ἁγνίσατε καί κλαύσατε· ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος μεταστραφήτω καί ἡ χαρά εἰς κατήφειαν. Ταπεινώθητε ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, καί ὑψώσει ὑμᾶς*».

(Ἀπό τό βιβλίο: "ΑΠΟΣΤΑΓΜΑ ΠΑΤΕΡΙΚΗΣ ΣΟΦΙΑΣ", Ἱερᾶς Μονῆς Παρακλήτου, Ὠρωπός Ἀττική)

(Πηγή ηλ. κειμένου: hristospanagia)